

[Avaleht](#) > ... > [Otsige Õigusvaldkonna Spetsialisti](#) > [Õigusvaldkonna Ametid](#) > [Poland](#)

Õigusvaldkonna ametid

Sisu koostaja:

Poola

Poola

Sellel lehel antakse ülevaade õigusvaldkonna ametitest Poolas.

Prokurörid

Korraldus

Allpool on kirjeldatud prokuratuuri ja sellega seotud asutuste struktuuri vastavalt 9. oktoobri 2009. aasta seadusele.

Poola prokuratuuri moodustavad:

- peaprokurör;
- prokuratuuri kohalike allüksuste prokurörid ning peaprokuröri ees vastutavad sõjaväeprokurörid;
- Riikliku Mäluinstituudi prokurörid ja poola rahva vastaste kuritegude uurimiskomisjoni prokurörid.

Peaprokurör on kõrgeim ametikoht prokuratuuris ning peaprokuröri määrab ametisse Poola president Riikliku Kohtunõukogu ja Riikliku Prokuratuurinõukogu esitatud kandidaatide hulgast. Peaprokurör esitab peaministrile prokuratuuri tegevuse kohta aastaaruandeid. Üld- ja sõjaväeprokurörid nimetab ametisse peaprokurör Riikliku Prokuratuurinõukogu esitatud kandidaatide hulgast.

Üldprokuratuuri struktuur on neljaastmeline:

- Riigiprokuratuur;
- Apellatsiooniprokuratuur;
- Piirkonnaprokuratuur;
- Ringkonnaprokuratuur.

Sõjaväeprokuratuuri struktuur on kolmeastmeline:

- sõjaväe peaprokuratuur;
- sõjaväe ringkonnaprokuratuurid;
- väeosade prokuratuurid.

Riikliku Mäluinstituudi prokurörid ja poola rahva vastaste kuritegude uurimiskomisjoni prokurörid töötavad:

- poola rahva vastaste kuritegude uurimiskomisjonis;
- poola rahva vastaste kuritegude uurimiskomisjoni osakondades;
- süümebüroos;
- süümebüroo osakondades.

Poola õigussüsteemis eristatakse peaprokuröri poolt nimetatud prokuröre ja erasüüdistajaid, kes on kriminaalmenetluse poolteks ja võivad menetluseeskirjade kohaselt abistada prokuröre nende töös.

Poola õigusega on ette nähtud mitmeid kutseühinguid. Nendeks on Riigiprokuratuuri juures tegutsev Riiklik Prokuratuurinõukogu ning apellatsiooniprokuratuuride juures tegutsevad prokuröride ühendused ja kogud. Need organid on rangelt asutusesisesed ja korralduslikud ning neil puuduvad veebilehed ja nad ei paku e-teenuseid.

Lisateavet Poola prokuratuuri kohta leiata [Riigiprokuratuuri](#) veebisaidilt.

Prokuratuuri ülesanded ja vastutus

Prokuratuuri põhiülesandeks on tagada seaduste täitmine ning teostada järelevalvet kriminaalajalude uurimisel.

Prokuröride ülesanded on eelkõige järgmised:

- teostada kohtueelset kriminaalmenetlust ja selle järelevalvet;
- esineda kohtus riikliku süüdistajana;
- algatada menetlusi kriminaal- ja tsiviilajalades, esitada ettepanekuid ja osaleda kohtumenetluses tsiviil-, töövaidlus- ja sotsiaalkindlustusajalades, et kaitsta õigusriigi põhimõtet, avalikke huve ja kodanike omandit või õigusi;
- võtta seadusega ette nähtud meetmed, et tagada õigusaktide nõuetekohane ja ühtne kohaldamine;
- uurida ja ennetada kuritegevust ning võidelda kuritegevuse vastu;
- koguda, töödelda ja analüüsida andmeid, mis on saadud prokuröri läbi viidud või tema järelevalve all toimunud uurimise käigus;
- teha ametivõimudega koostööd kuritegude ja muude õigusrikkumiste ärahoidmiseks;
- teha koostööd ja osaleda menetlustes, mida viivad läbi rahvusvahelised ametiasutused õiguskaitse ja kuritegude ärahoidmise valdkonnas.

Prokuröride õigused ja kohustused:

Prokurör peab tegutsema seadusega ettenähtud piires, lähtudes erapooletuse ja kodanike võrdse kohtlemise põhimõttest. Prokuratuuri hierarhisest ülesehitusest hoolimata on prokurör oma ametikohustuste täitmisel sõltumatu. Prokurör ei tohi osaleda poliitikas ega tegutseda üheski muus ametis ning ta peab ennast erialaselt pidevalt täiendama.

Prokurör tegeleb peamiselt kriminaalajaladega. Siiski osaleb ta vahel tsiviilajalades, mis on seotud isaduse tuvastamise, vanemlike õiguste äravõtmise või teovõimatuks tunnistamisega, ning haldusajalades, mis on seotud peamiselt kinnisvara- ja ehitusõigusega. Igas ringkonnaprokuratuuris töötab prokurör, kes on spetsialiseerunud rahvusvahelisele koostööle kriminaalajalades.

Üldkohtud

Korraldus

Üldkohtud on Poola kohtusüsteemis:

- piirkonnakohtud;
- ringkonnakohtud;
- apellatsioonikohtud.

Üldkohtud mõistavad õigust (ajalades, mis ei kuulu halduskohtute, sõjaväekohtute ega Ülemkohtu pädevusse) ning täidavad teisi õigusemõistmisega seotud ülesandeid, mis on neile seadusega määratud. Kohtuotsuste järelevalvet teostab Ülemkohus vastavalt seadusele.

Piirkonnakohtute tööpiirkonda kuulub üks või mitu kohaliku omavalitsuse üksust (põhjendatud juhtudel võib ühes kohaliku omavalitsuse üksuses tegutseda mitu piirkonnakohtu, nt suurlinnades).

Ringkonnakohtu on piirkonnakohtute apellatsioonikohtu ning teatavates ajalades ka esimese astme kohtu. Ühe ringkonnakohtu tööpiirkonda kuulub vähemalt kaks piirkonnakohtu.

Kui ringkonnakohtu on ajal esimese astme kohtuks, saab selles ajal esitada edasikaebuse apellatsioonikohtule. Apellatsioonikohtu tööpiirkonda (apellatsioonipiirkonda) kuulub vähemalt kaks ringkonnakohtu.

Kohtu juhatab kohtu esimees/esinaine. Kohtu esimees/-naine määratakse ametisse ettenähtud ametiajaks (piirkonnakohtutes neljaks aastaks ning ringkonna- ja apellatsioonikohtutes kuueks aastaks).

Õigusvaldkonna ametid kohtutes

Üldkohtud mõistavad Poolas õigust (asjades, mis ei kuulu halduskohtute, sõjaväekohtute ega Ülemkohtu pädevusse) ning täidavad teisi õigusemõistmisega seotud ülesandeid, mis on neile seadusega määratud. Õigusemõistmine on kohtunike ainupädevuses. Muid õigusemõistmisega seotud ülesandeid täidavad kohtuametnikud ja vanemkohtuametnikud (või ka kohtunikud, juhul kui kohtuametnikud ei saa neid täita).

Kohtunikud

Poola õigussüsteemis eristatakse kohtunikke ja kohtukaasistujaid.

Kohtunikud täidavad õigusemõistmisega seotud ülesandeid. Kohtunikud nimetab tähtajatult ametisse Vabariigi President Riikliku Kohtunõukogu ettepaneku alusel.

Kohtunikud täidavad oma ülesandeid sõltumatult, juhindudes üksnes põhiseadusest ja seadustest.

Kohtute ja kohtunike sõltumatust tagab põhiseaduse alusel loodud [Riiklik Kohtunõukogu](#).

Kohtunike sõltumatus on vastavalt põhiseadusele tagatud kohtuliku immuuniteedi ja kindlustatud ametikohaga.

Ametialaste rikkumiste puhul kohaldatakse kohtunike suhtes distsiplinaaruurimist. Kohtunike distsiplinaarasjus arutavad esimese astme kohtute puhul apellatsioonikohtud ja teise astme kohtute puhul Ülemkohus.

Kohtukaasistujad

Kohtukaasistujate roll õigusemõistmisel on kindlaks määratud Poola põhiseadusega. Kohtukaasistujad on sõltumatud ning juhinduvad, sarnaselt kohtunikele, üksnes põhiseadusest ja seadustest. Kohtukaasistujatel on kohtuasjade lahendamisel kohtunikega võrdsed õigused. Erinevalt kohtunikest ei saa kohtukaasistujad siiski juhatada kohtuistungit ega (üldjuhul) täita ülesandeid väljaspool kohtumenetlust.

Nii tsiviil- kui ka kriminaalasjus arutab enamasti kohtunik üksi, st kohtukaasistujad istungitel ei kasutata. Mõlemat kohtumenetluse liiki reguleerivate õigusaktidega on siiski ette nähtud teatavat liiki juhtumid, mida nende ühiskondlikku olulisust arvestades arutatakse kohtukaasistujate osavõtul.

Kohtukaasistujaid nimetavad ametisse piirkonnakohtu tööpiirkonna kohalike omavalitsuste volikogud. Nende ametiaeg kestab neli aastat.

Kohtuametnikud

Kohtuametnikud töötavad piirkonna- ja ringkonnakohtutes ning täidavad õigusemõistmisega seotud ülesandeid, mis on seadusega kohtutele pandud. Kohtuametnikud nimetatakse ametisse ametissenimetamise korralduses märgitud kuupäevast. Nad nimetab ametisse apellatsioonikohtu esimees/-naine.

Tsiviilkohtumenetluses täidavad kohtuametnikud neile kohtu poolt määratud ülesandeid, kui seadusest ei tulene teisiti. Kriminaalmenetluses, väärteomenetluses ja maksusüütegude menetlustes võivad kohtuametnikud siiski anda soovitusi ja seadusega ettenähtud juhtudel ka korraldusi ja määrusi.

Niisiis täidavad kohtuametnikud õigusemõistmisega seotud ülesandeid ning tegutsevad kohtute nimel neile määratud pädevuse piires. Kohtuametnikud on neile määratud pädevuse piires sõltumatud ja määravad ise seadusega ette nähtud korralduste ja määruste sisu. Sõltumatus eeldab, et nende õigusemõistmisega seotud tegevus peab olema asutustest korralduslikult ja sisuliselt muudest organitest eraldiseisev, et tagada neile seadusega ettenähtud ülesannete sõltumatu täitmine.

[Kohtuametnike infoleht.](#) (374 Kb)

Kohtuassistentid

Kohtuassistentid täidavad kohtutes istungite ettevalmistamise ja kohtu sujuva töö (st õigusemõistmine ja muud õigusemõistmisega seotud ülesanded) tagamisega seotud ülesandeid. Kandidaadid valitakse ametisse konkursiga.

[Kohtuassistentide infoleht](#) (374 Kb) .

Kohtusekretärid

Kohtusekretärid on tööol kõikides üldkohtutes ning täidavad kohtu haldusülesandeid, mis ei ole määratud muudele töötajatele, näiteks protokollivad istungeid, osutavad kohtunikele bürooteenuseid ja korraldavad kohtu sekretariaadi tööd. Nende õigused, kohustused ja teenistustingimused on ette nähtud kohtute töötajate seadusega ning prokuröri korraldustega. Kandidaadid valitakse ametisse konkursiga.

[Kohtute töötajate infoleht](#) (379 Kb) .

Õigusvaldkonna ametite korraldus

Advokaadid

Advokaadid osutavad Poolas õigusteenuseid kodanike õiguste ja vabaduste kaitseks. Nad osutavad õigusabi ja esitavad õiguslikke arvamusi. Samuti tagavad nad pooltele esindusõiguse kriminaal-, tsiviil-, perekonna- ja alaealiste asjades, töövaidlus- ja sotsiaalkindlustusõiguse asjades, samuti Kõrgema Halduskohtu menetlustes.

Poolas ei ole advokaatide kutsealast spetsialiseerumist; iga advokaat võib oma tegevusvaldkonna valida ise. Kuna aga Poola õigusega on tagatud finantsraskustes pooltele riigi määratud kaitsja, peavad advokaadid suutma osutada õigusabi eri õigusvaldkondade asjades.

Riigis tegutseb 24 piirkondlikku advokatuuri ja üleriiklik Poola Advokatuur. Need kutseühingud vastutavad advokaatide kutseõiguste esindamise ja kaitsmise, täiendõppe, praktikantide kutsealase juhendamise tagamise ning ametialaste käitumiseeskirjade kehtestamise, edendamise ja nende täitmise tagamise eest.

Õigusvaldkonna andmebaasid

Lisateavet leiate [Poola Advokatuuri](#) veebisaidilt.

Õigusnõustajad

Õigusnõustajad osutavad õigusteenuseid äriühingutele, muudele ühingutele, organisatsioonidele ja füüsilistele isikutele. Nad osutavad õigusabi ja esitavad õiguslikke arvamusi. Erinevalt advokaatidest võivad nad olla isikutega töösuhetes. Alates 1. juulist 2015 on advokaatidel ja õigusnõustajatel samad menetlusõigused – õigusnõustajad võivad olla kaitse nõustajaks kriminaalasjades, kui nad ei ole isikutega töösuhetes. Nad võivad olla ka nõustajaks väärteoasjades ning kaitse nõustajaks distsiplinaarmenetlustes.

Õigusnõustajate kutseühingu moodustavad 19 piirkondlikku õigusnõustajate koda ja Riiklik Õigusnõustajate Koda, mis tegutseb üle riigi. Need kutseühingud vastutavad õigusnõustajate kutseõiguste esindamise ja kaitsmise, täiendõppe, praktikantide juhendamise tagamise ning ametialaste käitumiseeskirjade kehtestamise, edendamise ja nende täitmise tagamise eest.

Õigusvaldkonna andmebaasid

Lisateavet leiate [Riikliku Õigusnõustajate Koja](#) veebisaidilt.

Notarid

Korraldus

Notarid nimetab ametisse justiitsminister, kes määrab notari büroo asukoha asjaomaste isikute taotluse alusel pärast vastava notarite kojaga nõupidamist. Justiitsministri pädevusse kuulub ka notarite ametist vabastamine.

Justiitsminister peab notaribüroode registrit ja kehtestab notariaaltoimingute hindade ülempiirid.

Notarid kuuluvad kutseühingusse, mille moodustavad 11 notarite koda ja Riiklik Notarite Koda.

Roll ja ülesanded

Notarid tõestavad tehinguid, mille puhul notariaalne vorm on kohustuslik (näiteks kinnisomandi üleminek) või mida pooled soovivad teha notariaalses vormis.

Notar täidab oma ametikohustusi avaliku usaldusisikuna. Riigi nimel tegutsevate avalike usaldusisikutena peavad notarid tagama kinnisvaratehingute usaldusväärset.

Lisaks täidab notar järgmisi ülesandeid: koostab notariaalakte, pärimisõiguse tunnistusi ja muid tõendeid, esitab õiendeid, koostab protokolle, koostab vastuväiteid vekslite ja tšekkide suhtes, võtab hoiule dokumente, sularaha ja väärtpabereid, dokumente ja andmekandjatel olevaid andmeid, teeb poolte taotlusel kandeid, dokumentide koopiad ja väljavõtteid, valmistab osalejate taotlusel ette lepingute, avalduste ja muude dokumentide projekte ning teeb muid erisätetega ette nähtud toiminguid.

Seaduse alusel tõestatud notariaalaktid on ametliku dokumendi jõuga.

Notarid töötavad isiklikes notaribüroodes. Iga notar võib pidada vaid ühte notaribürood, kuid mitu notarit võivad ühte notaribürood pidada ühiselt vastavalt ühinguõiguse sätetele. Sel juhul täidab iga notar oma ametiülesandeid sõltumatult ning vastutab tehingute eest, mille ta on tõestanud.

Õigusvaldkonna andmebaasid

Lisateavet leiate [Riikliku Notarite Koja](#) veebisaidilt (inglisekeelne versioon puudub).

Muud õigusvaldkonna ametid

Poola seadustega on reguleeritud järgmised õigusvaldkonna ametid: kohtutäiturid.

Kohtutäiturid

Kohtutäiturid tegelevad Poola õiguse kohaselt täitemenetluste läbiviimisega. Neil on riigiteenistuja staatus, kuna vastasel juhul poleks neil kodanikuõigusi ja -vabadusi olulisel määral riivavate ametiülesannete täitmiseks piisavat õiguslikku alust. Need ülesanded on eelkõige seotud kohtuotsuste täitmiseks ja põhiseadusest tuleneva õiglase kohtupidamise õiguse teostamiseks vajalike sunnimeetmetega.

Kohtutäiturid viivad läbi ka täitemenetlusi tsiviilasjades.

Kohtutäiturid nimetab ametisse justiitsminister kandidaatide hulgast, kes vastavad kohtutäiturite ja täitemenetluse seaduses sätestatud nõuetele. Nõueteks on kõrgharidus õigusteaduse alal, praktika läbimine, kohtutäituri eksami edukas sooritamine ja vähemalt kaheaastase katseaja läbimine abikohtutäiturina.

Kohtutäiturite töö üle teostavad järelevalvet justiitsminister ja kohtutäituri tööpiirkonnaks oleva kohtu esimees/-naine ning kohtutäiturite ühingud – Riiklik Kohtutäiturite Koda ning piirkondlikud kohtutäiturite kojad.

Lisainfot leiate [justiitsministeeriumi](#) ja [Riikliku Kohtutäiturite Koja](#) veebisaitidelt.

Tasuta õigusabi osutavad organisatsioonid

Poolas on palju tasuta õigusabi osutavaid organisatsioone. Nende hulgas on:

- Sinine liin, mis tegutseb perekonna-, töö- ja sotsiaalministeeriumi egiidi all, et võidelda perevägivalga

vastu. Lisateavet saab [Sinise liini](#) veebisaidilt või kontakttelefonil +48 22 668 70 00;

- Tasuta õigusabi osutavad ka tasuta õigusabi bürood, mida peavad Poola kõigi suuremate ülikoolide õigusteaduskondades tegutsevad tudengiorganisatsioonid.

■ Viimati uuendatud: 29/11/2022

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.